

Gazete sayfalarından akisler:

DİKİLİTAŞ ANITINDA BİR İSİM*

Yazan: V. ARDAYEV**

Tercüme: Yrd. Doç. Dr. Leyla Devrişeva

A. M. Saniyev 1989 (solda) ve 1949 (sağda)

Foto: B. Miloserdov.

Ahıska Türkleri, dünyada adaletsizlik ve zulme uğrayan, çilesini 70 yıldan fazla omuzlarında taşıyan bir toplumdur. Sovyet rejiminin baskı, zulüm ve işkenceleriyle yerinden yurdundan sürgün edilen Ahıska Türkleri, bugün dünyanın dört bir yanına dağılmışlardır. Onların hayatına bakılırsa bu halkın halen sonu görünmeyen sorunlarla karşı karşıya olduğu ve büyük sıkıntılar içinde hayat mücadelesi verdiği görülür. Vatanlarından kopardıkları gündün beri vatan diye feryat eden bu masum toplumun tarihi çok ıstıraplı kadere dönüşmüştür. Sürgün edilen her bir Ahıska Türkünün hikâyesi acı ve hüznle doludur. Ancak gurbet ellerde yaşadıkları o kadar zorluklara cesurca göğüs gerip dayanmışlardır. Her şeye rağmen bütün sıkıntıların üstesinden gelebilmişlerdir. Aslında Ahıska Türklerinin arasında kahraman diyebileceğimiz kişinin sayısı oldukça çoktur, onları bulmak, hayatlarını öğrenmek ve adlarını büyük harflerle tarihe yazmak bizim görevimizdir. Bu gazete yazısında o kahramanlardan birini görüyoruz: Abo Mamedoviç. O, Ahıska Türklerinin Sovyet rejiminin karanlık gölgesinde kalan kahramanlarından birisidir. İkinci Dünya Savaşı'nda Rus cephesinde cesurca kanını dökmüş bir gazidir. Sürgün, savaş, cephe, ağır yaralanma, açlık, soğuk... Uzun yollar ve bitmeyen acılar... Abo Mamedoviç, hayatı boyunca hep dürüst olmuş ve durmadan alın teriyle çalışmıştır. Onun zorluklarla dolu hayat hikâyesi bize o dönemde sürgün edilmiş Ahıska Türklerinin çektiği çilenin bir nevi tablosunu çizmektedir. L.D.

Bu kişiden İzvestiya gazetesi ilk defa tam bir yıl önce, 6 Mayıs 1987 tarihli sayının "Yirmi üçü belli oldu" başlıklı yazısında bahsetmiştir. Bu yazıda, Yugoslavya Opatovats köyündeki çocuk spor alanı inşaatı çalışmaları sırasında ölen 23 Sovyet askerinin cesedine rastlandığı

* İzvestiya Gazetesi, 9 Mayıs 1989.

** İzvestiya Gazetesi Muhabiri/Alma-Ata Bölgesi.

anlatılmıştır. Onlar, 1.044 asker ve subayımızın mezarı olan anıt yerine dikkatlice taşınıp gömülmüştür. Fakat bulunan askerlerin isimleri meçhul kalmıştı. Gazete redaksiyonu tarafından yürütülen araştırma çalışmaları neticesinde onların isimleri belirlenmiştir. Bu isimlerin arasında Abo Mamedoviç Saniyev'in ismi de var!

...Biz Abo Mamedoviç'le Talgar rayonunun Belbulak köyünde, onun mütevazı evinde görüştük. Onun hayatta olduğunu geçen sene "Ogni Alatau" gazetesi yazmıştı. Bu gazı, doksanlı yılların sonunda bile oldukça güçlü hafızaya ve mizah anlayışına sahiptir. Birçok şeyi detaylarıyla hatırlıyor: Çetin cephe yollarını, arkadaşlarını, komutanlarını ve günde birkaç defa el değiştiren Opatovats köyü için verilen o uzun mücadelenin ayrıntılarını... Abo Mamedoviç ağır yaralanmış, askerî hastaneye sevk edilmiş ve öyle anlaşılıyor ki o sıralarda şehit düşenler listesine yazılmıştır.

Gazinin başından her türlü şey geçmiştir. Ve sadece savaşın zorlukları değil, küçük toplu sürgünlere maruz kalarak zorlu ve aşağılayıcı yolu halkıyla birlikte yürümüştür. O, 1941 yılı Eylül'ünde Gürcistan'ın Aspinza rayonu "Krasny Pahar" köyünden cepheye alınmış ve bir daha vatanına dönememiştir. 1944 yılında hiçbir açıklama yapılmadan bütün hemşerileri Gürcistan'dan Kazakistan ve Orta Asya'ya sürgün edilmiştir. Bu yüzden savaştan sonra o da hemşerilerinin bulunduğu yere gitmek zorunda kalmıştır.

Savaş gazisi, madalyalı asker ve daha dünkü istihbarat kahramanını "özel iskâna tâbî" statüsünde kayıt altına alınmıştı ve serbest dolaşım hakkından mahrum bırakılarak düzenli olarak komutanlık bürosunda imza atmamak zorunda bırakılmıştı.

Savaştan sonraki yıllarında A. Saniyev, Miçurin sovhozunun tarlalarında sebze üretim takımının başkanı olarak çalışmış, rekor hasatlar elde etmiştir. Şimdi emeklidir. Büyük bir sevinçle kızlarını ağırlıyor. En çok sevdiği şey ise on üç torunuyla uğraşmak, onlarla oynamaktır. Yugoslavya'daki Opatovats köyünü ziyaret etmeyi, cephe arkadaşlarının hatrasına bu kadar özenle ve şefkatle yaklaşan insanlarla tanışmayı hayal ediyor. Ve bir hayâli daha var: Ölmeden önce bir kere de olsa doğduğu yerleri görmek!

Böyle işte yaşamaktadır Abo Mamedoviç Saniyev, asker ve köy işçisi. Tarihimizin sevinç ve zorluklarını üzerinde taşımış olanlardan sadece bir tanesidir.